

Verslag startbijeenkomst project Kagerzoom 22 mei 2017

Tijdens deze avond informeerden verschillende betrokkenen, kenners en gebruikers van de Kagerzoom elkaar over elkaars belangen. Projectleider Bart van Dijk lichtte eerst toe hoe het project ontstaan is en hoe eraan gewerkt wordt. Daarna presenteerden betrokken partijen hun visie op het gebied met aansluitend een door gesprekleider Arjan Bakker begeleide vragenronde. De belangrijkste zaken uit de presentaties en vragenronden zijn in dit verslag opgenomen.

Bart van Dijk (projectleider Kagerzoom)

Achtergrond van het project

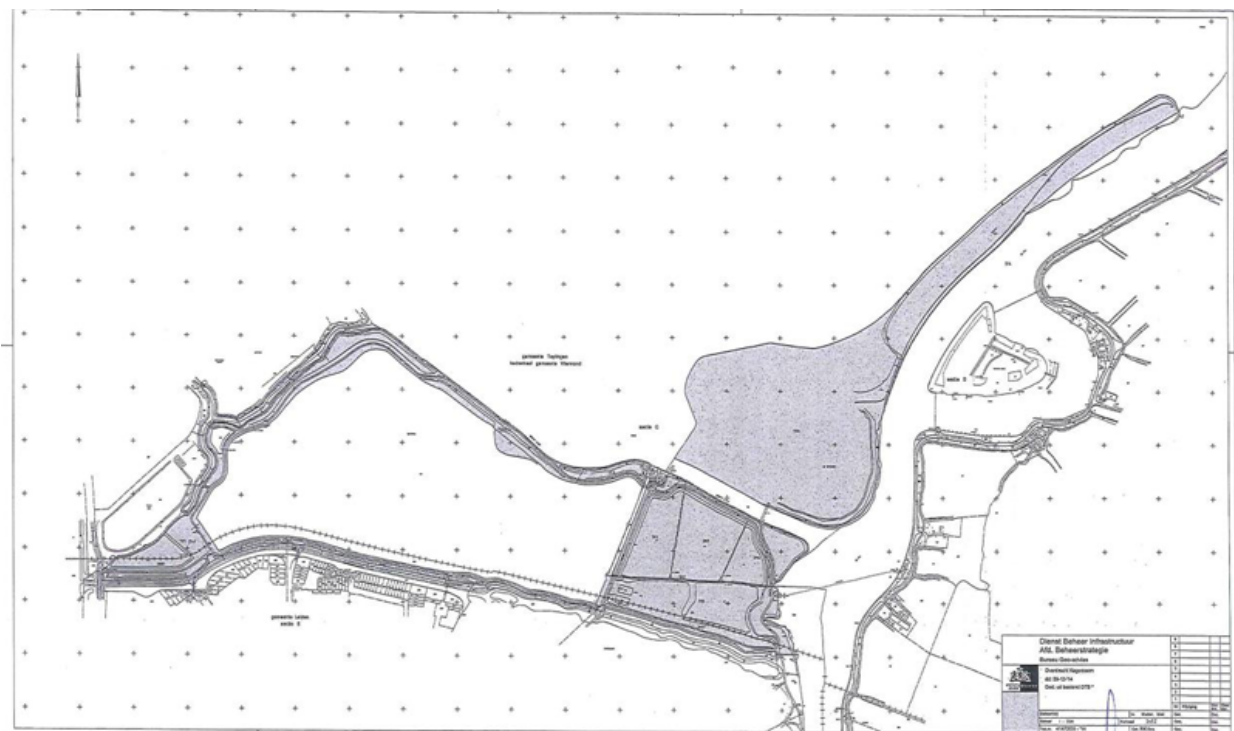
Het project Kagerzoom gaat over de recreatiegronden die de gemeente Teylingen overnam van de provincie Zuid-Holland. Dit gebeurde in het kader van het uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden.

Eind 2014 sloten Leiden, Oegstgeest, Teylingen, Kaag en Braassem, Leiderdorp, Zoeterwoude, Voorschoten/Wassenaar, Katwijk en Groene Klaver een Samenwerkingsovereenkomst. Daarin is afgesproken dat partijen voor de overgenomen provinciale recreatiegronden projecten uitvoeren, gericht op de doelen van het uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden. Kagerzoom is een van die overgenomen recreatiegronden gronden. Andere gronden zijn het Valkenburgsemeer, Ghoibos en Klinkenbergerplas.

Voor de Kagerzoom betekent deze afspraak: komen tot een recreatieve/ natuurlijke kwaliteitsimpuls. Daarbij is het de bedoeling dat het gebied zijn eigen karakter krijgt en niet bijvoorbeeld een kopie wordt van Koudenhoorn.

Bij het project Kagerzoom gaat het om de schapenweide, de Broek- en Simontjespolder, Strengen, Tengnagel en de randen rondom de golfclub. De overdracht was een packagedeal. De afkoopsom (15 jaar) voor het beheer van de overgenomen gronden kan ingezet kan worden:

- Voor beheer van de gronden
- Als investeringsbudget in nieuwe opgaven in het kader van het Uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden.

Figuur: van de provincie overgenomen gronden (grijs gekleurd)

Stap voor stap samen de ontwikkeling vormgeven

Er is nog geen plan voor de Kagerzoom. De gemeente Teylingen wil de recreatieve/ natuurlijke kwaliteitsimpuls voor de Kagerzoom uitvoeren met betrokken partijen in de omgeving. Als start van het project zette de gemeente in september vorig jaar een online enquête uit en nam interviews af. De vragen gingen over wat zowel de natuur als de recreatie op de Kagerzoom (inclusief Strengen en Tengenagel) in de toekomst kan versterken. De gemeente ontving vele meningen en ideeën. De belangrijkste boodschap daaruit was: "Koester de rust, ruimte en natuur op de Kagerzoom."

Tijdens de startbijeenkomst van vandaag met ca. 40 betrokkenen, kenners en gebruikers van het gebied informeren we elkaar over de ontwikkelingen en elkaars belangen. Elke partij vertelt over de ontwikkelkansen en bedreigingen die zij ziet in dit gebied. Het is de voorbereiding voor een werksessie. Daar werken we met behulp van alle verzamelde kennis, visies op het gebied en alle ideeën, aan een ontwikkelrichting.

Daarna verwerkt de gemeente Teylingen alle resultaten tot een gebiedsconcept en vervolgstappen voor de Kagerzoom. Dat wordt in 2017 gepresenteerd.

Charlotte Matthijsse (vogelwerkgroep Teylingen)

De vogelwerkgroep doet al jaren onderzoek naar onder meer de Strengen. Hier werden wel 43 broedvogelsoorten geteld. De Kagerzoom is de enige goed toegankelijke gemengde moerasnatuur in 25 km² omtrek. Het is belangrijk die te behouden.

Er zit nu een goede 'zonering' in het gebied, als het gaat om toegankelijkheid. De mensen die gaan zwemmen, picknicken etc. kunnen over het hoofdpad lopen. Verder kun je rondlopen op onverharde paadjes. De vogelwerkgroep pleit voor het behoud van die zonering en het respecteren van het broedseizoen.

Ander punt is de verbossing. Dankzij die verbossing heb je ook andere soorten in het gebied, maar je zou in sommige stukken de verlanding wel tegen moeten gaan. Anders wordt het gebied alsmaar droger. Ook langs natuurlijke weg hoogt het gebied namelijk op. Hoe droger hoe meer paadjes ontstaan die je niet wilt omdat publiek er dan dwars doorheen gaat.

Je zou zoals het nu is duurzaam moeten behouden. Het is uniek dat je als omwonende van zo dichtbij vogels kan waarnemen.

Floor en Mabel (jongeren uit de buurt)

Floor en Mabel komen uit de buurt en kennen elkaar van volleybal. Zij joggen in het Kagerzoom gebied en bezoeken 's zomers vaak met een groep het strandje. Ze zijn een rondje gaan lopen in het gebied en vertellen hun verhaal bij de foto's die ze onderweg maakten.

De pony's moeten blijven. In het voorjaar en in de zomer staan er ook schapen, koeien en een ezel. Je kan ze aaien dat is goed. Het hekwerk rond de dijk ziet er slecht uit. Er zijn al eens schapen ontsnapt en een vriendin bezeerde zich er al eens aan. Verder hebben heel veel paaltjes en borden geen betekenis. Het zou beter zijn als er als één groot informatiebord kwam. Bij het strandje is nu een klein groen hokje. Het zou fijn zijn als daar een schoon toilethuisje kwam, een plek om een ijsje te kopen en een watertappunt. Het legen van de volle prullenbakken is ook een aandachtspunt. Bij het strandje is lastig dat je niet zo makkelijk zo het water in kan lopen terwijl het voor springen ook te ondiep is. Voor jonge kinderen is het moeilijk om uit het water te komen en de ondergrond is vies en drabbig. Daarom gaan de meiden vaker naar de andere kant, het strandje van Warmond. Bij het teruglopen naar de brug liggen er omgevallen bomen waardoor je om moet lopen. Een vogelkijkhuisje zou leuk zijn! Verder richting huis mist bij het volleybalveldje een net. Sporters missen stokken en balken om oefeningen aan te kunnen doen. En de skeelerbaan: die ligt er eigenlijk al. Je kunt het hele gebied gebruiken om te skeeleren, als je het asfalt maar opknaapt!

Floor en Mabel denken nog na over wat ze zelf zouden willen doen, als de gemeente zou vragen samen een aantal punten op te lossen.

Hansje Huson (Stichting Broek- en Simontjespolder)

Hansje is voorzitter van de Stichting die al 20 jaar bestaat. De Stichting heeft ten doel: "Het behouden en beschermen van de Broek- en Simontjesspolder, een ecologisch oudhollands natuurmonument."

Het gebied is relatief ongerept en dat maakt het een bijzondere overgang van stad naar land. Bij de duizenden bezoekers staat natuurbeleving centraal en die is niet afhankelijk van 'harde' natuurwaarden. De Stichting zou de natuur graag willen versterken met behoud van de huidige sfeer en indeling van dit oudhollandse landschap. Hier is volop draagvlak voor in de omgeving, tot aan een idee om met crowdfunding het weiland te kopen, toe. Omdat het steeds populairder wordt, is er wel zorg over de gevolgen van verder toenemende recreatiedruk op het gebied. De drukte leidt met name op de Strengen de afgelopen jaren al tot steeds meer vernielingen en overlast. Ook onderhoud en beheer van de openbare ruimte in afgelopen jaren hebben geleid tot verschraling van dit populaire ommetjes- en struingebied, laat Hansje zien aan de hand van foto's van 'toen' en 'nu'. Merenwijkers ervaren het als de 'achtertuin' van de wijk. Dat ze zich volop eigenaar van het gebied voelen, blijkt uit het feit dat mensen op allerlei plekken bomen planten om de natuur te 'versterken'. Het struinpad over de dijk langs de Zijl wordt door het intensieve gebruik steeds verder platgetrapt. Een goede mogelijkheid voor een extra struinpad of laarzenpad is van het gemaal naar de molen langs de sloot aan de binnenzijde van het fietspad.

Vraag uit de zaal is of, als het mogelijk is om 'niks' te doen, de gemeente dat vast kan leggen in een bestemmingsplan? Bart van Dijk: "alles verandert en ontwikkelt, dus 'garanties' zijn er nooit. Stel dat je het gebied adopteert en een beheerplan maakt om de natuur te versterken. Op het moment dat een partij als Natuurmonumenten het gebied gaat beheren, dan kun je er denk ik moeilijk aan komen." Iemand in de zaal geeft aan dat de beste oplossing voor het versterken van de natuur is, om eigenaar te worden. Men vraagt of het gebied zo te beheren is dat bepaalde vogels weer terugkomen.

Gesprekleider Arjan Bakker vraagt hoe al die verschillende belangen nu gediend kunnen worden en of de Stichting daar een visie op heeft? Hansje geeft aan dat momenteel er vooral angst is voor uit de lucht vallende plannen. De historie met de gemeente Teylingen is niet gunstig. De wijk is al een jaar op z'n hoede. Maar er is wel interesse om daarover na te denken. Iemand uit de zaal geeft aan dat het belangrijk is ook realistisch te zijn. Warmond schrok destijds ook toen de Merenwijk kwam. Dat gebied was toen van Warmond en nu wonen er 14.000 mensen die ook ontspanning en recreatie zoeken. De Stichting vindt dat er al genoeg georganiseerde recreatie is. Vraag blijft om dat kleine stukje naast de deur met rust te laten als landelijk decor voor de vele vormen van ongeorganiseerde recreatie.

Peter Engbers (Wijkvereniging Merenwijk)

Peter is vertegenwoordiger van de werkgroep groen en water. Hij geeft aan dat de Merenwijk de grote gebruiker is van de Kagerzoom. Hij sluit aan bij andere sprekers en geeft aan dat de wensen voor de Kagerzoom gaan over beter onderhoud, kleine voorzieningen zoals bankjes, het versterken van de biodiversiteit en bloemrijke bermen.

Uit de zaal komt nog het idee voor pontjes, bruggetjes en paadjes om een koppeling te maken met andere rondjes. Peter geeft aan dat het in eerste instantie het ommetjes gebied is van de Merenwijk en dat het van belang is dat eerst te behouden en versterken. Iemand in de zaal komt uit Leiden en geeft aan ook van dit gebied gebruik te maken.

Peter geeft nog het belang aan van terugkoppeling naar de wijk en inspraak. Hij geeft de suggestie 2 of 3 plannen te presenteren waarom mensen weer kunnen reageren.

Bart van Dijk geeft aan dat hij hoopt in de volgende bijeenkomst tot een eerste concept voor het gebied te komen met daarin keuzemogelijkheden waarop de omgeving kan reageren. Of opties die al uitgesloten kunnen worden. Hij wil stap voor stap met elkaar toewerken naar één plan.

Jan Bout (Stichting Openbare Golf Warmond)

De recreatieve druk rond de golfbaan is al flink toegenomen en neemt verder toe. Daarom moet de

club maatregelen nemen om de externe veiligheid te verbeteren. Zij denken na hoe zij dat kunnen doen in samenhang met het versterken van de biodiversiteit. Allereerst is het veiliger om de draairichting van de afslag te veranderen. Verder is de wens één hole aan de baan toe te voegen, zodat het makkelijker wordt soms een hole te sluiten voor onderhoud. De baan blijft met nadruk een 9-holes baan. Voor het uitvoeren van de maatregelen kijkt de club ook naar een stuk van de Broek- en Simontjespolder. De schapenwei is niet geschikt gebleken omdat je daar doodloopt. De schaatsbaan is niet in overweging genomen omdat de IJclub heel andere ideeën heeft. Baanarchitect Gerard Jol kijkt in de ontwerpen hoe natuurwaarden toe te voegen. Het idee is om aangrenzend aan het trapveld een stuk moeras toe te voegen. Met het oog op bereiken van maximale veiligheid voor de omgeving de afslagen meer naar binnen gericht aan te leggen en het voorstel om het fietspad richting de brug naar de Strengen meer naar het water te verleggen. Ook bij de molen zou het fietspad op de dijk verder door kunnen lopen daarbij de afstand tussen het fietspad en de afslag op hole 7 te vergroten en langer een mooi uitzicht te bieden op het Joppe voor de passant. Jan laat enkele tekeningen zien, die met nadruk studies zijn en die dus niet vast staan. Het zelf ontwikkelen en beheren van het gebied lijkt de club de meest toekomstbestendige oplossing. Anders komt er binnen 10 jaar wel een ander die het gaat ontwikkelen.

In de zaal rijst de vraag hoe een golfer van het oude naar het nieuwe stuk zou komen. Jan geeft aan dat er een oversteek en een toegangshek kan komen, maar dat is mede afhankelijk van de groene invulling om de molen. De Broekpolderweg blijft de Broekpolderweg. Het ommetje is in essentie een 'acht'. Jan geeft aan dat het rechte stuk in dit concept ontwerp behouden blijft maar dat de club open staat voor suggesties. Het is wel zo dat je de huidige structuur van de watergangen niet op die manier kunt behouden, dus ook daar moet je naar kijken. Om het stuk golfbaan moeten nu wel ballenvangers komen, maar de hoop is dat de hekken in de toekomst weg kunnen. Charlotte Matthijsse spreekt bewondering uit voor de landschapsarchitect.

Over de financiële kant kan nog niet veel gezegd worden. De bodemgesteldheid is nog niet bekend. Onderzoek moet dat uitwijzen, dus wat het financiële plaatje gaat worden is onduidelijk. Doel is met een gesloten grondbalans te werken om kosten te besparen. Overigens investeert de golfbaan nu al ruim 250.000 euro om de externe veiligheid van de huidige baan te verbeteren en om toekomst bestendig te blijven. De golfbaan heeft 500 betalende leden, waarvan er velen in de Merenwijk wonen.

Theo Warmerdam (Sophiahoeve, pachtende boer)

Blaarkoppen waren van oudsher al in dit gebied. Zij brachten het meeste kaas per liter melk op. De streek lag vol met mest van de koeien. Als de volle roomboter verkocht was bleef magere melk over waar de Leidse magere kaas van gemaakt werd. Die bleek uitstekend houdbaar en dus geschikt als proviand voor lange zee-reizen. Komijn was eerst de smaakmaker voor deze droge kaas. Later was het een merkteken om imitatie te voorkomen. De Sophiahoeve houdt met hun blaarkoppen de geschiedenis levend. Hun kaas zit in de Ark van Smaak van Slowfood Nederland.

Het bedrijf boert extensief, maar heeft wek grond en gras nodig om rendabel te zijn. Er is nu geen gebrek aan weidegrond maar dan moet de bestemming weide er wel op blijven. Van de streekproducten kan omzet gegenereerd worden. Het contact met de wijk is in de afgelopen tijd versterkt. Mensen willen dat de koeien blijven. Waar Theo naar wil kijken is hoe je weidevogels terug kan krijgen ondanks de intensievere bedrijfsvoering: het vroeg maaien.

Theo geeft een hartenkreet af om niet ook deze polder op te geven. Hij heeft met tranen in de ogen zijn koeien destijds uit de vruchtbare Veerpolder weggehaald en noemt de hele reeks polders die een andere bestemming heeft gekregen. "Wanneer houdt het nou eens op?"

David Brandwijk van de kinderboerderij geeft aan graag samen te werken met Theo en over en weer bezoekers uit te wisselen. Op de polderdag gebeurt dit al.

Ckees van Oijen (denktank biodiversiteit)

De denktank heeft op Kagerzoom nog niet veel onderzoek gedaan maar in elk geval wel een quickscan.

Ckees toonde de uitkomst van metingen die gedaan zijn en legde de link met de soorten landschappen en de biodiversiteit in de Kagerzoom. Hij gaf ook aan wat je per deelgebied kan doen om biodiversiteit te behouden of versterken. Daarin moeten keuzes gemaakt worden.

Uit de zaal komt de vraag of er een wereld bestaat mét golfbaan en meer biodiversiteit. Het antwoord is ja en nee. Er zijn interessante planten en dieren op de golfbaan. Vogels hebben op de Koudenhoorn en de Strengen meer kansen. De zomen bieden geleidelijke overgangen waar omstandigheden steeds anders zijn en steeds andere soorten kunnen profiteren. Het blijft ook de vraag wat je met z'n allen wilt en kunt opbrengen.

Er wordt nog gesproken over de resultaten van de metingen: waar de biodiversiteit het grootst is en of de meting van de vogels klopt.

Afsluiting

Gespreksleider Arjan Bakker sluit de avond door iedereen te bedanken voor de inbreng. Er zijn veel verschillende belangen en de uitdaging is die te combineren en keuzes te maken.

Projectleider Bart van Dijk organiseert op basis van de input van deze avond de werksessie. Hij hoopt dat dat nog lukt voor de zomervakantie. In die werkbijeenkomst is het de bedoeling concreet richting geven aan wat we deze avond met elkaar gedeeld hebben.